

2023 – DOSARELE PATRIMONIULUI (CXXXII):

**cum a fost și la părinți, bunici și străbunici? - Turnul Roșu hotarul a două lumi?
- șura mică, mare, hambarul - precauțiunea trăsătura principală!**

Șura Mică
Klein Scheuern
Kiş Csűr

Șura Mare
Gross Scheuern

Hamba
Kakasfalva Nagy Csűr
Hahnenbach

Oricât de săracă ar fi casa ... este casa nordică care s'a dezvoltat din cella templului grec și s'a împrăștiat ...

Turnul Roșu hotarul a două lumi?

să fie așa cum a fost și la părinți, bunici și străbunici!

viața comunitară intensă ...

Precauțiunea ... trăsătura principală în caracterul lor!

pericolul permanent al unei vieți străine, indicat de reflexul instinctului de apărare?

așezarea carelor lor mari într'un cerc!

acest mod prevăzător de zidire al sașilor!

Reuss dörffel
Rusz csor
Rosz Csűr

Dosarele patrimoniului (CXXXII)

Anul comemorativ al inmografilor și cântăreților bisericești (psalți)

Anul omagial al pastorației persoanelor vârstnice

Atestarea documentară a localității Șura Mică - 1323 sub numele de Parvo Horreo, devansează atestarea localităților Șura Mare (1332 - Magnum Horreo) și Hamba (1332 - Hanbach), fapt ce a permis promovarea unei legende locale, păstrată de memoria orală sibiană. După venirea coloniștilor sași, aceștia și-au ridicat o șură (Șura Mică) și constatând - după un timp - că este mică, au hotărât să facă o șură mai mare (Șura Mare). Nu a trecut mult și aceasta a devenit insuficientă pentru depozitare, construind - în imediata apropiere - un hambar (Hamba). În orice legendă există un sâmbure de adevăr, șura (realizată - de regulă - din lemn de stejar, lucrat în exclusivitate cu barda și fierăstrăul) - fiind construcția anexă pe lângă gospodăria rurală, în care se adăpostesc vitele, păstrându-se uneltele agricole, dar și o parte din producția agricolă sezonieră (fânul, otava, etc). **Termenul** românesc de **șură**, mai este cunoscut și ca șopron (popular), șopru (regionalism), colnă (Transilvania, Moldova, Maramureș). Timp de secole civilizația rurală a construit treptat, dezvoltând soluții tehnice ingenioase, toate menite a ușura munca crescătorilor de animale și a agriculturului, viața țaranului pendulând între munca câmpului și buna organizare a gospodăriei. Câți tineri mai cunosc astăzi organizarea tradițională a șurii? Câți tineri orașeni mai cunosc că șura avea trei părți, prin porțile înalte din lemn (situate central, pentru a intra căruța încărcată cu fân) putându-se traversa spre grădina situată în spatele gospodăriei, închizând ca o cetate curtea. În partea stângă a șurii se afla grajdul, deasupra fiind situat podul pentru depozitarea furajelor. Șura nu avea pod, fiind deschisă până la acoperiș, în ea fiind păstrată căruța (carul) și anexele, precum și uneltele agricole (furcile, greblele, plugul, grapa, jugurile, etc), dar și căzile

(butoaiele, mai noi), în care se puneau fructele la fermentat. Șura cu trecere transversală se făcea din lemn - mai târziu din piatră - fiind bine compartimentată, animalele din grajd (vitele, caii sau porcii) fiind hrănite prin clapete înguste fixate de perete.

Apariția fânarelor este explicată de dr. Adolf Schullerus (**Etnografia sașilor transilvăneni**, Leipzig, 1926): „Per global, culturile de cereale, mai puțin eficiente, au făcut loc bogatelor culturi de furaje, determinate de o agricultură extinsă și atentă de creștere a animalelor de casă”, explicând astfel trecerea de la producția vegetală la producția animalieră intensivă.

Istoricul-etnolog și scriitorul-teolog dr. Adolf Schullerus (n. 1864, Făgăraș - 1928, Sibiu), autor a numeroase scrieri, menționa: „**Pe lângă acestea freamătă o viață comunitară intensă și bogată**, axată pe necesitățile de zi cu zi: ajutor reciproc la ridicarea de construcții, cât și la lucrări mai mari din gospodărie (înălțarea de șuri, căratul de cărămizi și pământ, etc)”. Se păstrează cugetarea unui sas bătrân: „**să fie așa cum a fost și la părinți, bunici și străbunici!**”!

În dicționarele explicative, termenul de șură este definit și ca adăpost, refugiu, etimologia fiind atribuită din «germanul dialectal **Schur**, germ. **Schuer**, prin intermediul ucr.șura (DER), Săs: schûren (Țurcanu)». O altă definiție explicativă a substantivului feminin, susține etimologia din «germ. **Scheuer**, prin intermediul rut. Șura (Diez, Gramm, I, 129 ...), săs. **Schyren** (Mîndrescu, 92, Borcea 214), maghiarului **csúr** (Cihac, II, 529, Galdi Dict. 196)». Deci, nu întâmplător, cele trei localități din depresiunea Sibiului s-au numit: **Șura Mică**, Kiscsür (ung.), Kleinscheuern (germ.), respectiv: **Șura Mare** - Nagy-Csúr, Grossscheuern; ar fi interesant de cunoscut și istoria localității **Rusciori**, atestată documentar la 1380, sub numele de „*villicus et villa Ruthenica*”. Denumirea maghiară a localității **Roszsür**, se poate traduce simplu: „*hambarul*” (csur) – „*rusesc*”(Rosz). În vremea când domnitorul român Mihai Viteazul cucerea Ardealul, gospodăriile mai erau acoperite cu paie, incendiile repetate conducând târziu la interdicția de acoperire cu paie a caselor nou construite. Trei secole mai târziu, în 1929, Schullerus scria că dintre cele 33.007 gospodării săsești existau încă 1586 de case de locuit acoperite cu paie.

În drum spre Ocna Sibiului, toți pasionații de istorie pot poposi în parcul central al localității, pentru a vizita expoziția permanentă **OPEN AIR „Pelerinaj prin istoria localității Șura Mică”**; autorul - istoricul Martin Rill - explică bilingv (româno-germană) evenimentele importante din trecutul și prezentul comunei, imaginile ilustrând spectaculos potențialul turistic al unei comune în plină dezvoltare. În 1933, Otto F. Stein își prezenta lucrarea de doctorat în filozofie și litere, la București: „**Influențe de civilizație rurală în ținutul Sibiului**”. Reproducem selectiv: «În ținutul Sibiului locuiesc împreună încă din vremuri trecute Români și Sași. În acest ținut găsim comune cu o populație curat românească și comune cu o populație mixtă, Români și Sași, aceștia din urmă având uneori un număr covârșitor. **Numai o singură comună e curat săsească, Cîsnădioara**. Comunele pe de-a'ntregul românești se deosebesc între ele prin faptul că unele sunt locuite de Români originari din primele timpuri în acele locuri, iar altele de Români cari s'au așezat acolo după stingerea Sașilor. În satele cu populația mixtă, constatarea dacă Români au casele lor în mijlocul satului, sau numai în străzile laterale e foarte importantă. Clasificarea satelor din jurul Sibiului după criteriul etnic e necesară nu numai pentru a putea afla și înțelege stările judiciare, pe care le-au avut Români în acest ținut, ci și pentru a putea cunoaște influențele reciproce dintre Români și Sași. **Comune curat românești** din primele timpuri sunt Gurarâului, Poplaca, Rășinari și Sadu, pe când comunele Bungard, Mohu, Săcădate și Veștem azi locuite de Români au fost odinioară săsești. **Avrig e singurul sat, care odinioară era săsesc** și în care Români astăzi se

găsesc în mijlocul satului. În toate celelalte sate, în toate fundațiunile săsești, populația românească mai mult sau mai puțin numeroasă locuiește numai în străzile laterale sau la un capăt al satului. **Fiecare sat ca pretutindeni de altfel, are o caracteristică a sa aparte, este o individualitate bine definită. (...) Turnul Roșu este hotarul a două lumi.** Forma satelor și forma caselor se schimbă aici brusc. La **Lotru, la Cornet, la Căineni și Râul-Vadului** casele sunt risipite și par a fi așezate neregulat; ele sunt din lemn, lipite cu pământ și sunt acoperite cu scânduri, fiecare are, fără excepție, pe două, câteodată și pe trei laturi o prispă care poartă pe stâlpi mici și svelți, acoperișul. **Oricât de săracă ar fi casa, stâlpii aceștia sunt mai mult sau mai puțin împodobiți.** Această casă din Vechiul Regat cu acest element al lui principal se urmărește ușor în toată peninsula balcanică, se găsește în Polonia, în Rusia, în Prusia apuseană, în Posen și Scandinavia. **Este casa nordică a lui Meitzen care după părerea lui s'a dezvoltat din cella templului grec și s'a împrăștiat până în țările nordice,** favorizată mult de călătoriile Herulilor și de legăturile țărilor nordice cu Bizantinii. La **Turnul Roșu, la Tălmaciu, Veștem, Mohu și Șelimbăr, unde exceptând Tălmaciu și Șelimbărul,** nu locuiesc decât Români, casele sunt strâns lipite unele de altele, sunt din piatră și acoperite cu țigle și n'au niciodată cerdacul cu stâlpi. Casele acestea desigur au fost strâns lipite unele de altele începând din primele timpuri ale colonizării; și aceasta din cauza **pericolului permanent al unei vieți străine, indicat de reflexul instinctului de apărare. Casele strâns lipite formând astfel o cetate uriașă,** era mijlocul cel mai bun de apărare. Sașii au învățat modul acesta de apărare pe drumul lung întrerupt de multe etape, pe care, singura lor apărare la un atac din partea dușmanului era **așezarea carelor lor mari într'un cerc, strâns lipite unele de altele și formând o cetate mare de care. Acest mod prevăzător de zidire al Sașilor** a devenit din cauza războaielor veșnice, un caracter persistent la ei, întocmai cum și firea și modul lor de traiu a devenit prudent. Veșnica neliniște în care se zbăteau ei și care i-a silit de a fi mereu pregătiți la apărarea bunurilor câștigate și chiar a vieții lor n'a putut să rămână fără urmări în sufletul lor.

Precauțiunea este trăsătura principală în caracterul lor ceea ce reiese și din construcția caselor lor. Un sat săsesc strâns clădit, a păstrat exteriorul lui din primele timpuri ale colonizării, dealungul războaielor cu Turcii și cu Tătarii până în timpurile de astăzi. Numai treptat, începând cu secolul al XVI-lea se înlocuiau casele din bârne de stejar sau de brad cu case de piatră, probabil fiindcă acestea erau mai capabile de a rezista la incendii și la războaie».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

tribuna.ro/stiri/cultura/2023-dosarele-patrimoniului-coxxxii-cum-a-fost-si-la-parinti-bunici-si-strabunici-turnul-roșu-hotarul-a-doua-lumi-sura-mica-mare-hambarul-precautiun...

Tribuna
Dintotdeauna pentru totdeauna!

Eveniment Actualitate Stiri de pe strada mea Sport Cultura Sanatate Timp liber Tribuna femeilor Descopera lumea

2023 Dosarele patrimoniului (CXXXII): cum a fost și la părinți, bunici și străbunici? - Turnul Roșu hotarul a două lumi? - șura mică, mare, hambarul - precauțiunea trăsătura principală!

Marius HALMAGHI 19.05.2023 00:32 1169 vizualizari 0 comentarii

În: Tribuna, 19 iunie 2023